

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Мареса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертаються.

ПЕ-РЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місечно 5-00 зол.
Частіше 15-00 „
Пірічно 27-00 „
Річно 53-00 „

ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар.
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 7-50 зол. Німеччині 7-50 зол.
Швейцарії 8 шв. фр. Чехослова-
ччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Бол-
гарії 7-50 зол. Австрії 7-50 зол.—
Зізна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-24.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР“

дає позички на догідних умовах тільки
тому, хто забезпечує своє майно в:

Т-ві Взаємних Обезпечень „Дністер“

у Львові вул. Руська ч. 20.

В обличчі господарської кризи.

I.

Ще ніколи від часів внесення панщини не було в Європі такого зацікавлення селом і хліборобським питанням, як саме тепер. І не диво, бо ніколи ще не було такого обезцінення хліборобських плодів, яке відбулося так діймаючо на народному господарстві, як саме тепер. Занявся цим питанням і економічний комітет при Союзі Народів. Розглядають цю справу в кожній державі, обдумують її в Польщі. Всюди шукають шляхів виходу з положення. Коли слідкувати за усім тим, що діється, то так і видно, як падає надна дотеперішня економічна теорія, ще недавно широко обґрунтовувана і завзято боронена. Ось приклад із самої таки Польщі.

Досі панував у офіційних і неофіційних доктринах, які афішують себе оборонцями і інтересів робітника і великого промислу напрям політики дешевого хліба. Та сьогоднішній упадок ці на хліборобські продукти доказав наглядно, що апропріаційно-обіжова політика в хліборобських краях просто господарський абсурд. Сьогодні показується, що чим дешевші хліборобські плоди села, тим гірше живеться і міському і сільському пролетаріату, а одночасно й пролетаріат втрачає основи для розвитку і занепадає. На око може воно виглядати дивно.

Але все пояснюється, коли візьмемо під увагу, що чим більшою є купча сила села, тим більше воно конкурує промислових виробів чи то на госп. інвестиції чи на життєві потреби. Тоді тим краще розвивається міський промисел і торгівля, а міський пролетаріат має тоді працю та має можливість добиватися хочби й страйками кращих платень. Коли ж падає промисел і торгівля, то упадку купчої сили села, то падає і пролетаріат, бо втрачає навіть найгірше платні заробітки.

Тому абсурдом є якебудь обмеження внової обіжови митами чи іншими оплатами, або нормалізація у виді обіжових резерв, що мають за завдання дати такі сировинні покриття для міського чи промислового елементу. Коли хліборобське населення доведе політикою до зникнення на полях до такої крайності, що праця і капітал на ґрунті перестають рентаватися, то сільське населення переходить до екстенсивної господарки та закидає всякі інвестиції. Далі стають йому вже недоступними потреби щоденного життя, а накінеш воно починає випрошувати своє добро і так сточується доводи в ряди пролетаріату.

А промисел? Він мусить тоді ізза корчів внутр. ринку збиту менше продукувати, мусить звільнювати робітників, а що при цьому меншій продукції фабрика працює чимраз дорожче, то вона теж перестає рентаватися, а не маючи даних до експорту принижує ціну. Так множитьс безробітний пролетар і в місті і на селі.

Цей упадок ці доказав фактично, що одної доктрини, а саме, що немов то наслідком дешевості обіжови втрачає тільки великі і середні посілости а не дрібні. Все хліборобський край у 40 років мин. століття виявив у нас наглядно, що найбільше потерпіли саме ці дрібніші хліборобські посілости, бо великі чи середні витримували його аварию поправі рентності господарки і за наміру таких робочих сил. Це грозило і тепер тим, що сільський пролетаріат при екстенсивній господарці буде засуджений або на примусове безробіття, або на працю на чужому за безцінь.

II.

Такий став бачимо нині і в Польщі. Видний він ось хочби з торговельних оборотів у кооперації. З дня на день падає купча сила села. Падає торговельно-оборотно-купчий паде промисел, че-

Центральний Кооперативний Банк „Краєвий Союз Кредитовий“

у Львові, Ринок ч. 10 (ч. телефон: 433. — Конто Почтової Шадниці ч. 143.467).

Як Центральна Каса українських кооператив приймає вклади ошадності, оберігає їх у твердій валюті та поміщує у наших кооперативах, щоб підняти господарський розв'яз українського народу.

лика власність оферув свої ґрунти та купувати нема кому.

І коли дивитися з нинішньої перспективи на десятилітню госп. політику Польщі, то просто неарозуміло, як можна було зуживати на протязі цілого десятиліття цілу енергію на подешевіння хліборобських плодів і не видіти, що підтинанням сил понад авант міліонів хліборобського населення підрається гадуз, на якій сидить решта населення. А щоб дійти до такої простої арештою правди, що чим дорожчі хліборобські плоди, тим краща доля цілого краю, то на це треба було аж такої скрути, яка заглянула в вічі усім, навіть щасливим вибраним промислу.

Нині лунають у цілі Польщі кличі рятунку для хліборобства. Та коли прислухатися усім цим кличам, то так і видіється яку хаотичність у поглядах на рятунок виявляють господарські круги. Та всеж злітними є їх побажання в одному, що лихові має зарадити уряд. Уряд має впровадити їх немов безпомічних дітей на дорогу якогось вимріяного добробуту. Усі дотеперішні наради та ухвали представників напівжордних господарських ділянок зачинають і кінчаються апелями до влади, до уряду. І не диво. Цей уряд польського етатизму. Він так їх виховував через ціле десятиліття. А уряд? Він знов виявляє повну безспісність. Він знає вини на загально світовий характер кризи, або на колишні зборчі держави чи на нинішні суспільні, найменше признається до власних помилок. Майже все, про що нині говориться, є нереальне. Ось такий авторитарний економіст при уряді як Кшижановський полає у своїй промові з 3. лютого як вишні точки для поправ: заграничну позичку і необхідність еміграції назм'яру робочих сил. Або: у міністерстві різниці думать над проєктом обмеження вільного поділу селянських ґрунтів, над творенням чогось у роді селянських фіделізмів і над перерікою права про наслідство. Очевидно, є це в нинішніх обставинах абсурдом, доки не знайдеться праці для тих, що мали би бути вивласнені. Та цього роду неадісних проєктів є більше.

III.

Але й ми не маємо господарського плану. А він потрібний, бо треба нам витривати у назр'яючому аліхоліті. Не можемо погішати себе тим, що велика власність падає і чепати, що буде далі, бо факти наму, що наша дрібна господарська сила вже підірвана і коли так далі піде, то зачинемо недоволі жити в попередніх набаб, а не з прибутків. Не думаю тут подавати проєкту такого плану, бо на це треба студії і докладної підготовки. А всеж такі дозволю собі кинути декілька думок. Вже заздалегідь мусимо подбати, щоб наша кооперація не попала до скрутного положення, бо хто нині витриває, той вийде здоровим. А кооперація потребує вже нині того, щоб увіляти в її жилах увесь наш зайвий капітал. Голі вкладати оборотний капітал кооперації в нерухомі інвестиції тоді, коли він ослаб, бо його унаження стало чимсь у роді затамування крові в організмі.

Є в нас господарські ділянки, які при мінімальних вкладах обіжови праці, навіть без вкладу капіталу, могли бути при теперішніх обставинах далеко поплатіші. Ось наприклад обіжови попра дуже прожайних, але віками занедбаних, пасовиськ далаб напевно поважні користи у раціональній місяній і молочній господарці. Погляд, що дом. скот є в господарстві конечним злом, треба тепер звернути на обіжову, а корова має стати не лише фабрикою навозу, але перерікою наші в молочні продукти. Коли нині в Америці не є вже рідкістю, що корова дає річно 12.000 літрів молока, а бувають випадки, що в 18.000, коли в Данії пересіч видайності виявляє 4.5000 літрів, то ми не можемо змитися на пересічній видайності

22. лютого

22. лютого

Карнаваловий Вечір

СТУД. ВИС. ТОРГ. ШКІЛ

у саялах „Народної Гостиниці“

1300, а то в 700 літрів. Отже наші і ще раз наші! Ясно, що голі параз перайти з одного напрямку господарки до другого, себто від обіжового до пашного, бо це й небезпечно і перає неможливе. Але коли треба ліпитися при обіжову, хоч би в огляду на його домашнє запотребування та в огляду на примети ґрунту, то крайно шкідливим є твердження, що треба вертати до екстенсивної господарки, бо це так явило хто радить промисловцеві вертати до ручної провдичі замість парової.

Безумовно не слід закидати купали помітних погноїв чи госп. машин (сіялок, тощо), але слід приворонити обіжову господарку до системи, яку подає у науковому обґрунтуванні але для загалу дуже приступно й зрозуміло агр. Домашинський в 1. і 2. числі „Коопер. Республіки“. Там звертає він увагу на систему Італіїні Солярі, яка арештою й у нас від давня неспівомо практикується. Голі тут її в двох словах висувати. Коротко кажу, що мова там про те, щоб засівати кулі більше металікопінних ростин, як колютина, серазели, лубін, бо вони даючи дуже добру пашу, збогачують ще землю в дорозі, а так конечні для наших земель азотоні навози, так що засіє на них обіжову, підірване таними фосфоровами і потасовани навозами, дає кулі більш збори. Але вже шенення не може вліти у нас з управи, бо треба налітисся, що вона як рстнина світового запотребування ніколи не зійде з ринків і ціна її все утримається на належній висоті.

Не меншу увагу мусимо звернути на промислові рстнини, та на насінну господарку. Взагалі метою нашого хліборобства повинна бути у права таких рстнин, що займають якнайбільшу скількість робочих рук, бо вони поплатіші, а одночасно зараджують безробіття, яке грозило нашому селу шораз більше.

Та найважливішим нашим завданням не допустити до літнатиці. А коли слабші одиниці і підпалять, то обов'язком нашим не допустити, щоб наше майно переходило в непокликаних руки.

М. Творило.

Сенсаційний лист до Довгалевського.

„Возрожденіє“ містить отвертий лист російського журналіста Рєйнова до радянського амбасадора в Парижі Довгалевського у справі звиненення ген. Кутелова. Лист цей свідомо витриманий в такій гострій тоні, що примушує Довгалевського реагувати на нього та подати цю справу до суду. Між іншим Рєйнов пише Довгалевському такі компліменти:

„У білий день Ви виклали алодіство і злоччи, а як що Ви не виклали себе обвинником і алодієм, за якого я уважаю Вас, то подайте мене до суду, а як що Ви, пане Довгалевський, не є алодієм тільки шойно шантажистом, то зашаржите мене також, а коли Ви не є навіть шантажистом, тільки звичайним різним погорда більшовицьким лакеєм, ну, то докажіть мені це, що Ви не засуджуєте на таку гостру мою характеристику Вашої комуністичної особи“.

Російська еміграція терпеливо чекає, що на те скаже Довгалевський.

Лист засудженого на смерть.

В Яффі засуджено на смерть 23-літнього жиди Гінкіса, якого обвинувачували, що він підчас погромів скинув поліцейський однострій та убив кількох арабів. Засудження Гінкіс розом з Рівного і його родичів в Рівані дістали розпучливий лист, у якому Гінкіс заявляє, що він ніякого араба не убив, а тільки боронив життів перет арабськими нападками.

Процес за православні церкви.

III.

Історики можуть собі писати про той „гвалт“, як хочуть і як розуміють. Але не для суду не може мати рішучого значіння. Суд мусить мати певні й безпосередні дані для сформулювання вироку. Отже мусів би польський суд воскресити тих уніятів, над котрими царська Росія робила „гвалт“, їх переслухати — і то всієї уніятської парохії з кожної парохії окремо. Таких міролюбивих свідків нині нема, вони давно вимерли. Отже як міг би відбутися суд: чи в тієї і тієї парохії уніяти під „гвалтом“ перейшли на православ'я, чи добровільно?

Зрештою, навіть якщо суд міг зовсім певно установити, що ця чи інша давня уніятська громада під „гвалтом“ перейшла на православ'я, то на тому був би й кінець судового вироку. Суд може віддати річ у посідання тільки *покривдженому*, або його правним наслідникам, а не комусь третьому, бо інакше сам зробив би повний „гвалт“.

А деж ті покривджені „гвалтовані“ уніяти в поодиноких православних парохіях на Волині, Підляшші, Холмщині? — *Іх нема!*

Нашадки давніх уніятів виховались уже як православні, хочуть остатись православними — отже нема покривджених. Комуж мав би суд віддати церкви тих нашадків давніх уніятів? Полькам, римо-католикам? Цеж була би та „третя“ сторона, правдою зовсім непричетна в цілій справі. Отже був би це новий „гвалт“ — дієвий „гвалт“. Польки римо-католики ніколи не були власниками тих церков і тих церковних дібр, отже яким правним титулом вони могли би унаслідити їх? Нема в праві такого титулу, це міг би бути тільки „гвалт, грабів“. Ні ми, галицькі уніяти тут ні при чому. Ми в нашому церковному посіданні Росією не були покривджені. Церкви волинських давніх уніятів це були їхні церкви, а не наші галицькі.

Тай ті нові уніяти „слов'янського обряду“, що на Волині й Підляшші, тут ні при чому. Вони тоїпо навернулися до католическої церкви, отже давня Росія не могла їх скридити, бо їх ще не було. Тай незначне їх число.

Тільки тоді, коли аж досі устоялись давні уніяти в діла-працях, і коли їх у кожній парохії було значне число, спір про посідання церков і церковного майна міг би бути правдою об'єктований. І тільки вони мали би право винести такий судовий процес і тільки їм міг би суд звернути бувші уніятські церкви в посідання. Але не польські єпископи і не польським єпископам.

IV.

Фанатизм засліплює. Польські єпископи не бачать, що їх судовий процес за „зворот“ православних церков страшенно компромітує їх. Вони

пізсунули конфесійно-політичний резон пинішнього патріархально-польського конкордату, щоб тим резонем прикрити природне право, й захопити в свої руки чужу власність. Так навіть царська Росія не поступила.

Авжеж російські історики всі, як один, твердили, що берестейська унія, це діло „гвалту“ і підступу. А все таки царська Росія з того титулу не відбирала уніятів їх церков...

Моральне вражіння того процесу польських єпископів фатальне. Православні судять про на-

толицям після вразку повстання польських духовних достойників. Але й для наших уніятських широким має це вражіння руйнівне. „От як полки винищують наш нарід титулом унії!“ — думки й зітхання, які необхідно мусять кожному українцеві уніятів, як і неуніятів, затрівожити душу.

Схваленіться, якщо ви дійсно католики! — кличемо не від нині, але й бачимо, що ваш голос — „голос вопіючого в пустині“.

Зрештою: справедливий Господь глядить на людські діла, та зважить і змірить кожне діло в свій час.

Греко-католическі священники.

Держава і громадяни.

Промова посла С. Кузика на пленумі сойму при бюджеті мін. внутр. справ дня 8. лютого 1930.

(Докладання)

Казав колись з тої трибуни мін. Складковський, що поліція не бе, лише стріляє. Твердило, що тортування в'язнів, особливо політичних в'язнів, існує в цілій ширині. Маємо на це десятки доказів. Це, прошу панів, система, тому, що, ще нікого з винуватих не притягнуто до кари відповідальності. Постерункові з Огладова, Радехівського пов., при переслухованні селян Михайла Бабія і Андрия Остапчука з Оплуцька, як також селян з Бабича, бючи їх, виривали селянам волосся з голови і в цій справі зроблено навіть кримінальне доведення до суду в Радехові, стверджене судовим лікарем. Це доказує, що поліція не лише стріляє, але також бе.

Прощу панів, час не дозволяє мені вивести на денне світло всі практики казників адміністративної машини на українських землях. Колиж якийсь із казників стає вже неможливий і є перенесений до іншого повіту, поліціянти ходять по селах і примушують підписувати письма такого змісту: „Ясновольможний пане міністре! Ми мешканці села Х турчанського повіту довідалися, що наш Вельможний п. Староста Талеуш Завістовський перенесений з Турки. Це дуже болюче відбилися у нас, тому, що п. староста Завістовський з ханщиною приходу до Турки почав переводити ретельну і здорову саніцію в кожній ділянці, як економічний так політичний, чого доказом служить факт, що в 57 селах зорганізовано угодові партії під назвою Чернісько-Руська „Згода“. Такі письма є певне в руках п. міністра з сіл турчанського повіту в обороні старости Завістовського. Ось на таких підставах створюється легенда про призначення українського населення до адміністративних властей і держави.

Мушу згадати ще про війну польської адміністрації з українськими помершими, про бо-

ротьбу з могилами українських героїв. Колихтось невідомий вплив фляшичку чорнила на пам'ятник „Орлянт“ у Львові зірвалася, справля буря у польському таборі. Однак коли в Потурках, бережанського пов., на побоевищі з великої війни, поліція примушувала місцевих українців до розкопування, утримування у порядку могили українських стрільців і коли поліціянти при акомпанієменті гримючих слів копали спорохнявілі кости (Голоси на лавах національних меншин: „нікчемність, варварство“), ніхто з польського табору не zareagував на це, а голос протесту обуреної до дна української душі у пресі сконфісковано. І в такий спосіб зліквідовано цілу справу. Винуваткам і волос з голови не впав, а т. зв. демократичний польський табір мовчав і завсіди мовчить.

Всі повидні факти відносяться до 3-х воевідств Східної Галичини. Судячи з заяв п. міністра Юзефського на бюджетовій комісії, п'яденно-східні воевідства зачумлені, зате у п'янічних воевідствах, головни на Волині, панує рай. Нема там того страшного національного шовінізму, нема бунтівничої інтелігенції, є лише спокійний „людек рускі“ і панують там згода і братерство. Виводить теж п. Юзефський, що треба здалека тримати Волинь від тієї зачумленої східно-галицької країни, щоб не допустити до поширення зарази. Підчас цієї діяльності волинського воеводування, а міністр експериментував. Експерименти ті п. міністра Юзефського на Волині, треба признати, були досить оригінальні у формі, але не нові змістом, тому, що ми знали у нас, у Галичині, того роду імпрези з групами Твердохліба, Ізкова, Даниловича, кожний з них мав визначити за державні гроші газети і кожний з них разом із своїми газетами по коротшому або довшому споживанні старостинського або воевідського

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

9)

З НОВИХ КНИЖОК.

8. „Пригоди Швейка“ Я. Гашека.

Перший том „Пригод доброго вояка Швейка“ підчас світової війни появився в перекладі нашою мовою ще може не зовсім пізно. Тому, що повісті з останньої війни не хутко перестануть бути в нас актуальні, „Швейк“ може дати нинішній приклад до задуми чи виміни думок: у чому його величина та сила і чому із усіх наших боїсних зусиль у боротьбі за свободу не зродився у нас в останній війні твір повсякденного духовного подуху?

Чому не зродився? — схоластичне питання. Не штука ретроспективно ствердити нині, що чехи тому мають Швейка, бо зміли вибороти собі самостійну сильну державу. Мабуть так не було в австрійській монархії другого народу, який ужив би з такою близькою непанією і погорлою глядіти на Австрію як чехи. Та що це має спільного із одним літературним твором? На те, щоб якийнебудь нарід, що йшов під стягом Австрії в останній війні — міг був погланути на ту війну таким оком, як змаював п. Гашек, треба було лише одної геніальної людини.

„Швейк“ є першим чеським твором, що ввійшов в європейську літературу виключно завдяки тим прикметам, які мав у собі. Його автор, що не дожив навіть до першого успіху свого твору в своїй батьківщині, не „входив в Європу“ через історію чеської літератури як один із її найчільніших представників. Таким способом може не один автор увійти в світову літературу і без прикмет великого письменника, рівного йому великим.

Успіх „Швейка“ можна рівняти подекуди з успіхом повісті Ремарка „На Заході нічого нового“. Із сотні першорядних, глибоких, провідних творів то дають картини великої вій-

ни та її переживання трапляється один, що дещо зовсім іншою безпосередністю. Загалом навіть не відчуває у чому ця ріжниця. Але ріжниця позначилась настільки сильно, що після прочитання такого твору інші на цю саму тему видаються прісні та мляві.

Гашек не має за собою такої скількості проданих примірників як Ремарк, але нема сумніву, що він має перед собою довше існування. Перш усього тому, що в усій європейській літературі нема ні одного твору з таким ширим, стихійним і оригінальним сміхом як „Швейк“. Написати про війну книжку з картинами крові, диму, насильства, заїрного гону й жаху, слізами чи проклинами, книжку з дитирамбами в честь сили, жертви, героїства, любови рідного краю, нестримного пориву — може кожний пересічний письменник.

Але нехай найталановитші з тих, що прокляли страхіття війни або звеличали в натхнених рядках її красу стрібують на мить засміятись їй в очі. Їхній сміх буде викривлений болюсною гримасою або прозвучить як бездумний регіт телепня. Бо є такі хвилини й такі картини супроти яких спромоглись на сміх, ще й на сміх, що опльовуючи — підбадьорують і підсилюють — це вже ознака витмової духовної зрілості.

З такого сміху зродився „Дон Кіхот“ і „Тіль-Айленшпигель“, „Гулівер“ і не один твір Гоголя.

„Швейк“, так само як „Дон Кіхот“, „Тіль-Айленшпигель“ або „Сорочинський ярмарок“ може стати загальнодоступною лектурою для всіх, що ніколи не хотять знати про книжку більш як одно: чи вона „цікава“. І в ній як у тамтих промовляє своєрідний простонародний гумор, що не виражає навіть в обличчій смерті.

Сотні тисяч австрійських і російських підданих — не німців і не росіян! — ішло на війну і мало кому з них прийшла в думку така проста річ, як простому, добросердому воякові Швейкові — станути і прилаштуватись за кого

йду битись? А коли подумав, що це не його справа, поставився до неї так само, як ті собаки, які він фарбував: „хоче мене перемалювати зверху на іншу фарбу, то тягніть окоміць, бо сам не підучу“.

„Швейк“ Гашека не має сорказму Свіфта, фантазії Ля Костера, поезії Гоголя; — малює живих людей і події інколи попліднішують там, немов деякі соромішки рисунки в темних кутках грубими, безсоромними словами. Гашек не думав про літературний твір; із брудних клатках паперу він хотів вилити свою доту і ненависть. Списуючи веселі пригоди він осмілював і топтав ногами загальнопризнані святощі, що були для нього золотим тельцем. І з цих клатків склалась картина — предвста, переважана епізодами як Дон-Кіхот, інколи гнітуча як „Мертві душі“, а в своїй цілості мотушня.

Рідко трапляються твори, що зміють поезіати простий, неабиякий смак широкої публіки і високі домагання творчості. Саме до таких належить „Швейк“. Нема ніяких об'єктивних причин, чому твір такого духа і такого таланту не міг бути зродитись на наших ґрунтах. Адже ми даїчі дали Росії великих сатириків Гоголя і Зошенка.

„Швейк“ є дуже цінним прикладом до доказу, що справді оригінальний талант не потребує журитись формою, в якій висловити себе; що справді оригінальний твір може прокласти собі шлях серед світової літератури незалежно від своєї неабиякої теми й дуже своєрідної національної закраски; що витмові твори рідко макулятурної літератури.

І саме тому доволі тих, що хотіли би знайти механічний спосіб на відріжнювання великих талантів від графоманів, повстає такий хаос і таке кумедне видовище, як в українських пригодах наганого Швейка.

Значний приріст мав відділ фотографічний. Ініціативи голови НТШ акад. К. Студинського, який цим важким відділом спеціально опікується, розіслано всім членам НТШ з кінцем року друковану вимогу а проханням прислати свої фотографії до запланованого «Альбому українських діячів» і протягом одного тижня місяця Музей одержав уже 25 візитів та наб'яв нових анимок: крім цього прибуло коло 600 фотографій а часів просвітної і виваженої віди та з емігранції, для яких заведено рухомий листковий каталог. Необхідно кожному музеєві фотографічний робітник абогація Виліа НТШ дуже потрібним апаратом до поблідування, а крім цього куплено до великого апарату фотоапарату сочку, що затриває була в часі війни.

В колекції заведено чевник, гугу жертоводів, адресар та ексібіт на відповідних друках.

Приміст музейних збірок виносил 1.425 інвентарних чисел до ч. 19.800 включно, проти 359 ч. у 1928 р. По окремих відділах прибуло: археологія доісторична 167, історична 106, етнографія 322, модерне мистецтво 22, церковна старонина 8, воєнні пам'ятки (крім анимок) 150, фотографії 318, фотографічні та цинкові кліші 38, репродукції 214, рисунки 11, мапи 13, нумізматика 44, медалі 12.

Дуже відрізним лившем є віст числа жертоводів, що в палітіним показником заінтересування суспільності Музеєм та арозуміння його потреб; було їх тепер 245 проти 81 у 1928 р. Те саме відноситься до зросту *фреквенції* гостей, що досягнула число 1331 осіб проти 954 осіб 1928-го р. В нм було 29 шкільних прогульок, одначе серед них, крім жовківських гімназистів та садівників з Миловадні, не було, на жаль, жадних інших позальвівських, яких у 1928 р. було 13. Приходиться пригадати тут виховуючий вплив відвідування могозів своїх музеїв: а саме практичне поширення її світогляд, розбудження пошани для пам'яток по своїх предках та закріплення культурної традиції, без якої історичне життя народу нині вже немислиме.

Між гістьми Музею слід візмітити наукових робітників та аспірантів, що працювали в позидіюх відділах Музею чи оглядали їх основно. У відділі доісторичної археології були це: віденський археолог Карпентіер, краківський консерватор Журовський, абсоля. Смішко та варшавський консерватор Якимович, а у відділі етнографії: англійський етнолог Далвей, асистент варшавського етнографічного музею Тушнін, проф. Хилінська та абсоля. Фальтовський.

Відвідувати Музей можна щодня в урядових годинах від 5—13 год.; в неділі і свята від год. 10—12.

Д-р Ярослав Пастернак.

Шотемп творить уряд.

Президент Думерг поручив Шотемпові місію створення кабінету. Шотемп місію прийняв. Журналістам сказав, що Бріан згодився співпрацювати в його кабінеті. Тард'є не згодився на співпрацю. Шотемп почав переговори з різними політиками, м. і. з Морісом Саро, Кайо, Мальві, Келієм, Шотетом, Давелю, Люшером а Ерлю.

Дискусія над експозе мін. Залеського.

Сеймова комісія закордонних справ під прохолом пос. Немилковського почала на засіданні 16. лютого дискусію в присутності мін. закорд. справ Залеського над його експозе. Пос. Стронський (Кл. Нар.) сказав, що його клуб у зловжів заяві ствердять, що є занепокоєння з приводу прослідів польської закорд. політики та що період уряду ост. літ не був корисний для поправки польського закорд. положення. Пос. Левентерц (ББ.) сказав, що Польща з огляду на велике міжнар. значіння Репараційного Банку повинна заповнити собі в ньому місце. Справа полагоди латання нац. меншин чиявана з konieczністю пошанівку прихмет кожної меншості та творить одне із найбільших завдань польської держави в її історичному місії.

Сільське самоврядування.

Сеймова адміністраційна комісія закінчила її читання прохату закону про сільські громади. Комісія більшістю голосів заявила проти пропорціональності виборів гром. рад з бувиш. Конгресії, яку можна би впровадити, колиб цього зажадала 1/4 до 1/6 виборців. Ухвалили поділ громад на виб. округи. Приняли принцип, що громаду можна поділити на 3—5 мандативних округів і принцип колегіальності гром. управ. Довшу дискусію викликала справа, чи віста може вибирати гр. рада чи заг. голосування.

SUMIG HARTLEY - то наймич клас!!!

Чезріпінний в своїй доброті! Зели а селіт-те нисті! — Велика сила і ідеальна чистість — добру! — Видуває під гарантією фабричну льоняльну стайю! І оти листів а подякою свідчать про нечварне прямо пробове, знання цього радіонного апарату на позидіюх технік, **тому купуйте лише SUMIG-HARTLEY** 4-ламповий радіонний апарат! Генеральне а саставнінство

ЛЕВ І ГЕНРИХ АППЕЛЬ
львів, лєгійонів 1. телефон ч. 453-454.

Вибори в Сандомирщині.

У неділю відбулися доповнюючі вибори в сандомирській окрузі, тому що Найвищий Суд уважавши попередні вибори. Зголошено такі листи: ППС, Стр. Хлопске, Монархістична Всесвітня Організація, Блок національним меншиш, Стр. Наполеве, Жидівсько-над. виб. блок (Агула-Прилуцький), дві місцеві листи та уважені в 1928 р. а тепер допущені до виборів аблюкована листа Пяста і ХД та комуністична листа. Представники листи, під якою скривається Агула, видали відозву до жидів, щоби одержалися в неділю від голосування.

Сенатська скарб.-бюджетова комісія.

Сенатська скарбово-бюджетова комісія радила 20. лютого над бюджетом публ. робіт. Справо-адавець сен. Домбський (ББ.) ви'є прийняти бюджет без змін. Міністр публичних робіт проф. Матакевич сказав, що проект регуляції Висли є вже в раді мін. Коштуватиме вона около 90 міль. аол. Кошти регуляції прибіжно вивесуть ок. 700 міль. а потребають яких 30 літ. Меліорація Поліся належить до найбільших держ. робіт, а потребає теж а 30 літ.

У дискусії промовляв м. і. сен. Макух. Голосування над бюджетом відложено. На застріпним засіданні радитимуть над бюджетом мін-ства освіти.

Увільнили був. посла Шапеля.

Найвищий Суд розглядав справу пос. Шапеля з Незалежної Хлопської Парті, якого виденський окр. суд засудив був на 6 літ турми за продилержавну акцію Апеляційний суд ухилив присуд окр. суду а увільнив Шапеля.

Форд хоче купити всі воєнні кораблі.

„Н. В. Журваль“ повідомляє з Лондону, що американський король автомобілів Форд залуме закупити всі воєнні кораблі європейських держав, щоби тим чинном унеможливити пову війну на морях. До речі треба згадати, що Форд залуме закінчити фабрикування автомобілів та усунути від широкого промислового життя до чисто приватних особистих справ.

Перед виборами в Аргентині.

З Буенос Айрес повідомляють, що перетворча кампанія в Аргентині має такий гострий характер, якого вже не мала 18 літ. Вибори відбудуться 2-го березня. У кільканастіох містах подилась на мітінгах кров. В Лікольні поліція стріляла до учасників мітінгу і ранила 20 лібералів, а кількох вбила. В Толедо опозиційна партія вбила двох поліціантів і декількох політичних противників поранила. В Сан-Жуані один консервативист убитий вистрілом у голову.

Біюжа. Гроші.

Амеританський долар 8 87 00—8 89 50, канадський долар 8 78 00—8 78 50, чеська корона 0 26 38—0 26 41, австрійський шілінг 1 25 00—1 25 50, румун. лей 0 05 00—0 05 50, французький франк 0 34 75—0 35 00, швейцарський франк 1 71 90—1 72 10, фунт стерлінгів 43 30 00—43 50 00, радянський червонець 15 00—15 50, німецька марка 2 12 70—2 12 80

Золото: 20 корон 36 40 00—36 60 00, 20 франків 34 20 00—34 50 00, 20 німецьких марок 42 00 00—42 40 00, 10 російських рублів 46 00 00—46 40 00.

Срібло: австрійська корона 0 61 00—0 62 00, 5 австрійських корон 3 25 00—3 30 00, австрійський фалорен 1 62 00—1 65 00, російський рубель 2 50 00—2 60 00, копійки за рубель 1 25 00—1 30 00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 35 00—36 00, пшениця селянська 32 00—33 00, жито галицьке 18 25—18 75, ячмінь галицький броваринський — 00—00, ячмінь на мліво 14 00—15 75, ячмінь пастинний 13 75—14 75, овес галицький 14 50—15 00, жито галицьке 22 25—23 45, барваби промислова 3 0—3 50, фасоль біла 50 00—60 00, фасоль кодрова 35 00—40 00, фасоль краса 45 00—50 00, горох біл-нікторія 30 50—35 50, горох пільний 23 50—

Господарська освіта.

Перша українська річна господарська школа.

Дня 20-го січня 1930 р. розпочався у госп.-свідівничій школі Т-ва „Просвіта“ в Миловадні шкільний рік. Цей день започаткував нову добу розвитку миловадського заведення. Правда — школа існує вже від 20 років, та шойно в біжучому році стала вона річною школою. До цієї пори відбувалися а школі тільки господарські курси. Перед війною зорганізовано і переведено два тримісячні курси. У часі війни миловадське майно знищено шіковито — в тому також скромний доносний дозбик на полі господарського шкільництва. По а йні розпочала школа свою роботу в 1922 році тримісячним курсом. В 1923 р. курс не відбувся наслідком малого числа зголошених кандидатів. Більше планова праця а школі починається шойно а 1925 р. Від того часу школа уладила: в шкільному році 1925/26 5-місячний госп. курс при участі 21 учеників а шк. році 1926/27 7-місячний госп. курс при участі 20 учеників, і двомісячний курс кооперативного діловодства при участі 45 учеників, а шк. році 1927/28 7-місячний госп. курс при участі 31 учеників, а шк. році 1928/29 7-місячний госп. курс при участі 34 учеників.

По виконанні конечних адаптацій, які переводила школа на протязі 5 літ при ведінні аусиллі і значних викладах, рішився Головий Виділ Тов-а „Просвіта“ перемінити з початком 1930 р. школу на річну. Таким робом школа у Миловадні стала першою річною господарською школою на західно-українських землях. Шкільний рік у школі триває від 20-го січня до 20-го грудня кожного року.

Мимо тяжкої господарської кризи вписалось до школи в біжучому році 23 учеників. А це свідчить найкраще про шораз то більше арозуміння потреби господарської освіти серед селян. Ученики у віці від 15—23 літ походять з 10 ти ріжних повітів — у тому 4 ученики з Волині (повіти Рівно, Ковель). Всі ученики селянські сини з покінченою аселювою школою, а тільки 4 укінчили 2—4 гім.-класи. Батьки учеників переважно малоземельні до 5 моргів. Тільки 7 має господарства повиле 5 моргів (отже около 30 проц.). Цікавий обав, що якраз біжні селяни прикладають більш вагу до господарської освіти чим багаті. У шкільному прихті мешкає 16 учеників, які за оплатою 5 дол. місячно мають шіковите удержання. Решта це доходячі зі сіл Миловадні і поблизької Юрківки.

План науки охоплює всі ділянки знання, що мають якен-будь відношення до господарської праці селянина, а також загально абузучі предмети. Бо попри фехове знання школа має на цілі виховати карних і свідомих громадян, що працюватимуть не лише над піднесенням господарства, але також над організацією і ведінням культурно-освітніх та економічних установ села.

В школі учить стало управителі і 3 учителі. Крім цього додять після потреби фехівці, як учителі кооперативного книговодства, ветеринарії, аграрних операцій, пасічництва, гігієни й ін.

Е. Б.

Бирд вернувся.

Бирдова експедиція сіла 20. лютого в год. 9.20 (антирктичний час) на чердак корабля „Сіті оф Нью-Йорк“ у табор. оставили варісний матеріал, одначе забрали всі матеріали, що торкаються наукових дослідів, переведжених більшого віж рік.

НОВИНКИ

— Українка. Офіційний орган баварського прем'єра міністрів „Баєрішер Курер“ містить статтю б. українського консула Д. Орєнчука п. а. „Небезпека Сходу“, у якій автор малює руїнишську роботу комуністів на Україні та шкідливість більшовицької окупації для нашого народу. Більшовизм на думку автора є сталою небезпекою і нещастям не лиш України, але й цілої Європи, тому завданням європейських держав повинно бути увільнення України від насильницької влади червоної Москви.

— Нова листа суддів присяглих. На другу каденцію, яка розпочнеться 3. березня 1930 р. оголошено таку листу суддів присяглих: Абрамовський Казимир, Адюкєвич Казимир (проф. університету), Анберайх Максиміліан, д-р Бланк-Іван, Жигмонт Бобрек, Іван Бортник, В. Боженський, Артур Браер, Карло Франкфуртер, Лев Гельд, Евген Ягусінський, Михайло Якубовський, Лев Косак, Михайло Козакєвич, Осип Козловський, Еміль Квятковський, Мойсей Лилєнбаум, Герман Нахт, д-р Чеслаа Намке, В.

Спілки „Діло“, Львів, Римова